

Nowe dane dotyczące występowania rzadziej spotykanych w Polsce chrząszczy (Insecta: Coleoptera)

New data on the occurrence of less common beetles in Poland (Insecta: Coleoptera)

Jerzy BOROWSKI^{1*}, Aleksandra SOBIECH², Mateusz WALCZAK³

¹ Katedra Ochrony Lasu, Instytut Nauk Leśnych, SGGW, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, ul. Nowoursynowska 159/34, 02-776 Warszawa, e-mail: jerzy_borowski@sggw.edu.pl (* autor korespondencyjny), ORCID: 0000-0002-7678-5364

^{2,3} Wydział Leśny, ul. Nowoursynowska 159/34, 02-776 Warszawa, e-mail: ² s215642@sggw.edu.pl, ³ s168834@sggw.edu.pl

ABSTRACT. This paper presents new data on the occurrence of 22 species of beetles rarely collected in Poland. The species discussed are: *Philonthus binotatus*, *Rugilus angustatus*, *Scaphisoma obenbergeri* (Staphylinidae), *Ampedus melanurus* (Elateridae), *Xylophilus corticalis*, *X. testaceus*, *Dirrhagofarsus attenuatus* (Eucnemidae), *Trixagus atticus*, *T. exul* (Throscidae), *Amphotis marginata* (Nitidulidae), *Scymnus ater* (Coccinellidae), *Stephostethus alternans*, *Corticaria alleni* (Latridiidae), *Hallomenus axillaris*, *Melandrya barbata* (Melandryidae), *Orchesia blandula* (Tetatomidae), *Pycnomerus terebrans*, *Synchita mediolanensis* (Zopheridae), *Agnathus decoratus* (Pyrochroidae), *Mniophila muscorum* (Chrysomelidae), *Gnathotrichus materiarius*, and *Magdalis nitidipennis* (Curculionidae). Among them, *Trixagus exul* is a new species for the Polish fauna.

KEY WORDS: faunistic records, traps, *Salix* spp., *Abies alba*, Central Poland, Nowy Dwór Mazowiecki, Zagnańsk Forest District.

Wstęp

Na początku lat siedemdziesiątych dwudziestego wieku, zaczęły się ukazywać pierwsze tomy Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI i in. 1973), w których zawarto dane inwentaryzacyjne dotyczące polskich chrząszczy. Cykl wydawniczy serii objął niemal 30 kolejnych lat, a wynikiem było zainwentaryzowanie blisko 6 tysięcy gatunków chrząszczy występujących na obszarze naszego kraju (BURAKOWSKI in. 2000).

Poniżej pragniemy przedstawić nowe dane jakie udało się uzyskać w 2025 roku, odławiając chrząszcze w pułapki zawieszono na wierzbach i jodłach. Dane te odnoszą się do 22 rzadziej spotykanych gatunków i uzupełniają jednocześnie luki w znajomości ich rozmieszczenia na obszarze naszego kraju.

Obszar badań i metodyka

Badaniami objęto dwa obiekty. Pierwszy z nich to lasy Nadleśnictwa Zagnańsk. Pułapki typu „Fomes” rozmieszczono w Leśnictwie Występa, w oddziale 62 (UTM: DB84). Obszar ten, zgodnie z regionalizacją przyjętą w Katalogu Fauny Polski (RAFALSKI 1960) należy do Wyżyny Małopolskiej. Typ siedliskowy lasu to las mieszany wyżynny, gdzie panującymi

gatunkami są sosny i jodły w wieku ok. 82 lat (Ryc. 1). Pułapki typu „Fomes” zawieszono na martwych i zamierających jodłach (*Abies alba* MILL.) z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola* (SWARTZ: FR.) P. KARST. oraz czyrenia jodłowego *Phellinus hartigii* (ALLESCH. et SCHNABL.) PAT. (Ryc. 2). Urządzenia samolowne funkcjonowały od kwietnia do października 2025 roku, a wymiana odłowionego materiału odbywała się w miesięcznych odstępach.

Drugi, to obszar znajdujący się bezpośrednio przy rzece Narew, w Nowym Dworze Mazowieckim. Pułapki zostały wywieszono na starych, drzewiastych i dziuplastych wierzbach, które dość licznie porastają brzegi rzeki, zarośla łęgowe oraz drobne, zalewowe zbiorniki wodne (Ryc. 3). Obszar, według Katalogu Fauny Polski, należy do Niziny Mazowieckiej, a pułapki rozmieszczono w kwadracie UTM: DD80. Zastosowano tu pułapki typu „Netocia”, które funkcjonowały od kwietnia do sierpnia 2025 roku (Ryc. 4). Raz w miesiącu dokonywano zbioru odłowionych chrząszczy oraz uzupełniano płyn konserwujący.

Nazewnictwo chrząszczy przyjęto za Catalogue of Palaearctic Coleoptera (LÖBL i SMETANA 2003–2011, 2013).

Ryc. 1

Ryc. 2

Ryc. 1-2. Powierzchnia w Nadleśnictwie Zagnańsk, Leśnictwo Występa;
pułapki typu „Fomes” zawieszane na jodłach (*Abies alba*), na owocnikach *Fomitopsis pinicola* (Ryc. 1)
i *Phellinus hartigii* (Ryc. 2) (Fot. Mateusz WALCZAK).

Figs 1-2. Research area in Zagnańsk Forest District, Występa Forestry;
traps of the „Fomes” type hung on the silver firs (*Abies alba*), on fruiting bodies of *Fomitopsis pinicola* (Fig. 1)
and *Phellinus hartigii* (Fig. 2) (Photo by Mateusz WALCZAK).

Ryc. 3

Ryc. 4

Ryc. 3-4. Powierzchnia badawcza w Nowym Dworze Mazowieckim;
pułapka typu „Netocia” zawieszona przy wierzbowym próchnowisku (Ryc. 4) (Fot. Aleksandra SOBIECH).

Figs. 3-4. Research area in Nowy Dwór Mazowiecki;
a trap of the „Netocia” type hung on a willow rotten wood (Fig. 4) (Photo by Aleksandra SOBIECH).

Wyniki

Poniżej przedstawiamy wyniki odłowów jakie przeprowadzono w dwóch wymienionych wyżej lokalizacjach. Wyniki te zostały ograniczone do 22 gatunków chrząszczy, które są rzadko poławiane w naszym kraju.

Philonthus binotatus (GRAVENHORST, 1806) (Staphylinidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-30 VI 2025, 1 ♂, odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek uważany za słonawiskowy i psammofilny, występujący głównie na pobrzeżach wokół Bałtyku. Bywał również notowany na słonawiskach śródlądowych np. w Austrii (BURAKOWSKI i in. 2000). W 1994 roku został odnaleziony po raz pierwszy na obszarze naszego kraju, w miejscowości Piaski, na Mierzei Wiślanej (KUBISZ i MELKE 1994). Stanowisko w Nowym Dworze Mazowieckim jest zatem drugim miejscem występowania w Polsce. Gatunek posiadający bardzo charakterystyczną budowę aparatu kopulacyjnego, przez co jest łatwy do identyfikacji. Ze względu na dobrze rozwinięte zdolności lotne przedstawicieli z rodzaju *Philonthus* CURTIS jest możliwe, że gatunek ten wniknął do centrum Polski z obszarów nadmorskich, a drogą migracyjną mogła być dolina Wisły.

Rugilus angustatus (GEOFFROY, 1785) (Staphylinidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 V 2025, 1 ex., 1-30 VI 2025, 1 ex., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący w środkowej i południowej Europie, a dodatkowo notowany był z Wielkiej Brytanii, Szwecji i Finlandii. W Polsce znany głównie z Sudetów, Karpat, a z nizinnej części kraju był notowany z Pobrzeża Bałtyku, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Niziny Mazowieckiej oraz z Dolnego i Górnego Śląska (BURAKOWSKI i in. 1979). Z obszaru środkowej Wisły (Warszawa-Bielany i Świder) był dwukrotnie wykazany na podstawie okazów z początku XX wieku (SZUJECKI 1965). Gatunek ze względu na czerwone zabarwienie przedplecza i wyjątkowo długie nogi jest łatwy do identyfikacji, nawet w terenie. Zasiedla bagniste i muliste tereny w pobliżu większych zbiorników wodnych.

Scaphisoma obenbergeri LÖBL, 1963 (Staphylinidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-30 IV 2025, 1 ex., 1-31 VIII 2025, 1 ex., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Ze względu na swoją rzadkość *S. obenbergeri* jest gatunkiem o słabo rozpoznanym rozmieszczeniu. Większość danych dotyczy południowej i południowo-wschodniej Europy (BURAKOWSKI 1978). W Polsce wykazywany był głównie z puszczańskich stanowisk jak Puszcza Białowieska (BOROWSKI 2001a), Góry Świętokrzyskie (BOROWSKI 2007) czy Beskidy (BURAKOWSKI i in. 1978). *Scaphisoma obenbergeri* jest jednym z największych naszych gatunków w rodzaju *Scaphisoma* LEACH, jednak pewność oznaczenia daje jedynie budowa aparatu kopulacyjnego. Podobnie jak pokrewne gatunki, larwy i postacie doskonale *S. obenbergeri* odżywiają się zarodnikami grzybów nadrzewnych (BOROWSKI 2006).

Ampedus melanurus MULSANT et GUILLEBEAU, 1855 (Elateridae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-30 VI 2025, 2 exx., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Występuje głównie na obszarach górskich Pirenejów, Alp oraz Karpat. Polskie stanowiska nizinne powinny być traktowane jako reliktowe, holocenijskiego okresu subborealnego. W Polsce odnaleziony w puszczańskich lasach np. w Puszczy Białowieskiej, Górach Świętokrzyskich, na Roztoczu, Babiej Górze, w Beskidach, Pieninach i Bieszczadach (BURAKOWSKI i in. 2000), a ostatnio w Puszczy Knyszyńskiej (GUTOWSKI i in. 2024). Troficznie związany przede wszystkim z jodłami (*Abies* spp.), choć sporadycznie odnajdowany bywał w drewnie brzoź (*Betula* spp.) i dębów (*Quercus* spp.).

Xylophilus corticalis (PAYKULL, 1800) (Eucnemidae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-30 VI 2025, 4 exx., 1-31 VII 2025, 2 exx., na zamierającej jodle pospolitej z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Europejski gatunek występujący w większości krajów (MUONA 2007). Na obszarze Polski notowany głównie w północnej, wschodniej i południowej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1985). Odławiany w lasach o charakterze puszczańskim. Troficznie związany z rozkładanym przez grzyby drewnem iglastym, choć

notowany bywał również z gatunków liściastych (BURAKOWSKI i in. 1985).

Xylophilus testaceus (HERBST, 1806)
(Eucnemidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-30 VI 2025, 42 exx., 1-31 VII 2025, 1 ex., 1-31 VIII 2025, 2 exx., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący głównie w środkowej Europie i na Bałkanach, a ponadto znany jest z Francji i Włoch (MUONA 2007). W Polsce odnotowano jego występowanie na Pobrzużu Bałtyku, Nizinie Mazowieckiej, w Puszczy Białowieskiej, Górach Świętokrzyskich i Beskidach (BURAKOWSKI i in. 1985, BYK 2007). Troficznie związany z rozkładającym się drewnem liściastym (zgnilizna brunatna), głównie wierzb i olch (BURAKOWSKI i in. 1985).

Dirrhagofarsus attenuatus (MÄKLIN, 1845)
(Eucnemidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 VII 2025, 1 ♀, odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący w środkowo-wschodniej Europie, od Finlandii, przez kraje nadbałtyckie, Polskę i dalej na południe do krajów bałkańskich (MUONA 2023). Ze względu na możliwość wystąpienia przynajmniej dwóch dalszych, bardzo podobnych gatunków w naszym kraju, wcześniejsze dane o występowaniu *D. attenuatus* w Polsce należy zweryfikować.

Trixagus atticus REITTER, 1921
(Throscidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 V 2025, 1 ♂, odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek mało znany, występujący w środkowej części Europy, w krajach skandynawskich i Rosji, a na południu od Włoch przez Grecję, Turcję, Cypr, Turkmenistan do Afganistanu (LESEIGNEUR 2007). W Polsce znany tylko z Poznania (KLEJDYSZ i in. 2010).

Trixagus exul (BONVOULOIR, 1859)
(Throscidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 VII 2025, 1 ♂, odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Podobnie jak poprzedni gatunek, *T. exul* jest gatunkiem sporadycznie odławianym, występującym głównie w południowej części Europy, od Portugalii przez Francję, Niemcy, Węgry, Grecję do Turcji. Notowany był również z centralnej części Rosji

(LESEIGNEUR 2007). Nowy dla fauny Polski. Wyglądem i ciemnym ubarwieniem trochę przypomina *T. duvalii* (BONVOULOIR, 1859), od którego różni się wyraźnie większymi punktami na międzyrzędach pokryw. Dodatkowo samce *T. exul* mają środkowe golenie proste, krótko owłosione (samce *T. duvalii* mają środkowe golenie faliście rozszerzone i długo, gęsto owłosione) oraz charakteryzują się długimi, nagimi paramerami aparatu kopulacyjnego.

Amphotis marginata (FABRICIUS, 1781)
(Nitidulidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 VII 2025, 1 ♂, odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Myrmekofilny gatunek występujący w większości państw Europy. Znany także z Turcji i Kaukazu (JELÍNEK i AUDISIO 2007). W Polsce rzadko poławiany, notowany z 11 krain, w tym z Niziny Mazowieckiej (BURAKOWSKI i in. 1986a).

Scymnus ater KUGELANN, 1794
(Coccinellidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-30 VI 2025, 7 exx., 1-31 VIII 2025, 1 ex., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący w centralnej i wschodniej części Europy, notowany także z Wielkiej Brytanii i Belgii (KOVÁŘ 2007). Wszędzie rzadko spotykany. Postacie doskonałe oraz larwy żerują w koronach starych drzew np. dębów, wiązów, lip, a także drzew owocowych (NEDVĚD 2020). Chrząszcze zimują w ściółce u podstawy drzew, a rzadziej pod płatkami kory lub w dziuplach i próchnowiskach. Wczesną wiosną odbywają one wędrówkę po pniach drzew z miejsc zimowania w korony drzew, a w okresie jesiennym z koron na zimowiska. W tych okresach najłatwiej jest odławiać chrząszcze, które przez pewien czas pozostają na korze wygrzewając się (BOROWSKI 2015).

Stephostethus alternans (MANNERHEIM, 1844)
(Latridiidae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-31 V 2025, 1 ex., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Gatunek spotykany głównie w środkowej i północnej części Europy (JOHNSON 2007). W Polsce znany z kilku krain w zachodniej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1986b), z Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC i in. 1992), a ostatnio podawany z Puszczy Knyszyńskiej (GUTOWSKI i in. 2024), Świętokrzyskiego Parku

Narodowego (BUCHHOLZ i in. 2021), Beskidu Wschodniego (TASZAKOWSKI i in. 2020), Puszczy Kozienickiej (PLEWA i MIŁKOWSKI 2018), Rostocza (PAPIS i MOKRZYCKI 2015) i Rogowa (BOROWSKI i in. 2013).

Corticaria alleni C. JOHNSON, 1974
(Latridiidae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-30 VI 2025, 2 exx., 1-31 VIII 2025, 4 exx., 1-30 IX 2025 2 exx., 1 X 2025, 1 ex., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący w północnym pasie środkowej części Europy, od Wielkiej Brytanii i Francji do zachodniej Rosji (JOHNSON 2007). W Polsce rzadko obserwowany, odnaleziony w Puszczy Białowieskiej (MAJEWSKI 1997), a później notowany był w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007), Beskidzie Wschodnim (BUCHHOLZ i MELKE 2018), Puszczy Kozienickiej (PLEWA i MIŁKOWSKI 2018), Puszczy Kampinoskiej (MARCZAK 2020), w Lasach Spalско-Rogowskich (JAWORSKI i in. 2021), Puszczy Piskiej (GUTOWSKI i in. 2022) i Puszczy Noteckiej (PLEWA i in. 2024). Typowo leśny gatunek występujący w lasach o ciągłym charakterze trwania, saproksyliczny, związany z martwymi, próchniejącymi drzewami.

Hallomenus axillaris (ILLIGER, 1807)
(Tetratomidae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-30 VI 2025, 1 ex., 1-31 VII 2025, 10 exx., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Gatunek rozmieszczony w środkowej i północnej części Europy docierający do wschodniej części Syberii (NIKITSKY 2008). W Polsce znany z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Puszczy Białowieskiej, Śląska Dolnego, Rostocz, Sudetów i Beskidów (BURAKOWSKI i in. 1987). Ostatnio wykazany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (KUBISZ i in. 2010), Górnego Śląska (KUBISZ i in. 2014) oraz Bieszczadów (PLEWA i BOROWSKI 2016). Okazy z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej zostały błędnie podane i w rzeczywistości należą do przedstawiciela Melandryidae, *Abdera affinis* (PAYKULL, 1799) (BOROWSKI 2001b).

Melandrya barbata (FABRICIUS, 1787)
(Melandryidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-30 VI 2025, 1 ex., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący w północnej, środkowej i wschodniej części Europy, a ponadto znany także z Wielkiej Brytanii, Belgii, Francji i Włoch (NIKITSKY i POLLOCK 2008). W Polsce bardzo rzadko notowany, znany z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego, Puszczy Białowieskiej, Dolnego i Górnego Śląska, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Sudetów Zachodnich, Beskidów, Bieszczadów i Tatr (KUBISZ i in. 2014). Ostatnio odnaleziony w Puszczy Knyszyńskiej i Biebrzańskim Parku Narodowym (PLEWA i in. 2014). Nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Orchesia blandula BRANCSIK, 1874
(Melandryidae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-31 V 2025, 1 ex., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Gatunek obszarów górskich i podgórszych, występujących w Karpatach i Alpach (NIKITSKY i POLLOCK 2008). W Polsce notowany był na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej, Nizinie Sandomierskiej oraz w Sudetach i Karpatach (KUBISZ i in. 2014). Stanowisko w Zagnańsku jest najdalej na północ wysuniętym miejscem występowania gatunku i należy je traktować jako stanowisko reliktowe okresu plejstoceńskiego. Jest wielce prawdopodobne, że gatunek ten występuje również w sąsiadujących Górach Świętokrzyskich, jednak ze względu na skryty tryb życia, nie został on jeszcze tam odnaleziony.

Pycnomerus terebrans (A.G. OLIVIER, 1790)
(Zopheridae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-30 VI 2025, 1 ex., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Gatunek znany ze wschodniej i południowej części Europy, na wschód docierając przez Turcję do Iranu (ŚLIPIŃSKI i SCHUH 2008). W Polsce notowany głównie w zachodniej i południowo-zachodniej części kraju, podany także z Warszawy i Wyżyny Lubelskiej (KUBISZ i in. 2015).

Synchita mediolanensis (A.VILLA et J.B.VILLA,
1833) (Zopheridae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 VII 2025, 3 exx., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Południowo-europejski gatunek, rozmieszczony w wokół Morza Śródziemnego, na wschód docierając przez Turcję do Iranu (ŚLIPIŃSKI i SCHUH 2008). Stanowiska w środkowej Europie należy traktować jako reliktove okresu interglacjalnego. W Polsce bardzo rzadko notowany i większość danych pochodzi z XIX lub początku XX wieku. Dane te dotyczą głównie Dolnego Śląska i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (KUBISZ i in. 2015). Ostatnio odnaleziony w Kampinoskim Parku Narodowym (MARCZAK i MASIARZ 2016) oraz rezerwacie Stawy Raszyńskie k. Warszawy (HILSZCZAŃSKI 2024).

Agnathus decoratus (GERMAR, 1818)
(Pyrochroidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 V 2025, 1 ex., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący w pasie środkowej Europy od Francji do Rosji i Kaukazu. Ponadto znany jest z Włoch i Turcji (POLLOCK i YOUNG 2008). W Polsce odkryty niedawno, na podstawie okazów znad Wisły w okolicach Warszawy oraz znad Odry w okolicach Zabelkowa, na Górnym Śląsku (RYZNAR i VAVRA 2023, MARCZAK 2025). Okaz z Nowego Dworu Mazowieckiego jest trzecim stanowiskiem odkrytym w ostatnich latach w okolicach Warszawy.

Mniophila muscorum (KOCH, 1803)
(Chrysomelidae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-30 VI 2025, 1 ex., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Gatunek szeroko rozpowszechniony w górzystych i podgórszych rejonach Europy. Po ostatniej rewizji rodzaju (DAMAŚKA i in. 2024), w naszym kraju można się spodziewać 1-2 dalszych gatunków z rodzaju *Mniophila* STEPHENS, 1830. *M. muscorum*, ze względu na dość skryty tryb życia, jest bardzo rzadko spotykana. Notowana była głównie z południowej części kraju, a dane z Koszalina wymagają sprawdzenia (BURAKOWSKI i in. 1991).

Gnathotrichus materiarius (FITCH, 1858)
(Curculionidae)

- Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Występa, 1-30 VI 2025, 1 ex., na zamierającej jodle pospolitej, z owocnikami pniarka obrzeżonego *Fomitopsis pinicola*, leg. M. WALCZAK, det. J. BOROWSKI.

Gatunek inwazyjny pochodzący z obszaru Nearktycznego. Zawleczony do Europy i odnotowany w 12 krajach, w tym i w Polsce. Pierwsze dane o występowaniu w naszym kraju przedstawili WITKOWSKI i in. (2016), na podstawie jednego okazu odłowionego w centralnej części Sudetów. Dwa lata później gatunek znany już był z wielu lokalizacji w południowo-zachodniej części kraju (MAZUR i in. 2018).

Magdalis nitidipennis BOHEMAN, 1843
(Curculionidae)

- Nowy Dwór Mazowiecki, 1-31 V 2025, 1 ex., odziomkowa część dziuplastej wierzby (*Salix* sp.), leg. A. SOBIECH, det. J. BOROWSKI.

Gatunek występujący głównie w Europie Wschodniej, od krajów nadbałtyckich przez Europę środkową i Bałkany do Turcji, Bliskiego Wschodu i Iranu (BARRIOS i KOROTYAEV 2013). W Polsce rzadko poławiany, głównie w południowej i zachodniej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1995). Jako rośliny żywicielskie wymienia się topole (*Populus* spp.) (SMRECYŃSKI 1972, BURAKOWSKI i in. 1995). Wieloletnie obserwacje własne pierwszego autora wskazują, że znacznie łatwiej odnaleźć postacie doskonale żerujące na drzewiastych wierzbach wąskolistnych (*Salix* spp.), na których również się rozwijają.

SUMMARY

This paper presents new data on the occurrence of beetles rarely collected in Poland. The beetles were collected using two types of traps: “Fomes” traps, which were hung on silver firs, and “Netocia” traps, hung on old and decaying willows. The collected material came from Nowy Dwór Mazowiecki and the Zagnańsk Forest District, both located in the central part of Poland. In the paper discussed are 22 species of beetles belonging to families Staphylinidae, Elateridae, Eucnemidae, Throscidae, Nitidulidae, Coccinellidae, Latridiidae, Tetratomidae, Melandryidae, Zopheridae, Pyrochroidae, Chrysomelidae and Curculionidae. One of the presented beetles, *Trixagus exul* (Throscidae) is new for the Polish fauna.

PIŚMIENNICTWO

- BARRIOS H.E., KOROTYAEV B. 2013. Mesoptiliinae. (ss. 472–475). [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2013. Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 8. Curculionoidea II. Brill, Leiden, Boston. 700 ss.
- BOROWIEC L., KANIA J., WANAT M. 1992. Chrząszcze nowe dla Puszczy Białowieskiej. Wiadomości Entomologiczne, **11** (3): 133–141.
- BOROWSKI J. 2001a. Próba waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej na podstawie chrząszczy (Coleoptera) związanych z nadrzewnymi grzybami. (ss. 287–317). [W:] A. SZUJECKI (red.): Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zoindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa. 411 ss.
- BOROWSKI J. 2001b. Nowe stanowisko *Dorcatoma substriata* HUMMEL (Coleoptera: Anobiidae) w Polsce oraz uwagi na temat bionomii tego gatunku. Wiadomości Entomologiczne, **19** (3–4): 192.
- BOROWSKI J. 2006. Chrząszcze (Coleoptera) grzybów nadrzewnych – studium waloryzacyjne. Wydawnictwo SGGW, Warszawa. 92 ss.
- BOROWSKI J. 2007. Waloryzacja drzewostanów Gór Świętokrzyskich przy wykorzystaniu mycetobiontycznych chrząszczy grzybów nadrzewnych. (ss. 119–147). [W:] J. BOROWSKI, S. MAZUR (red.): Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zoindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa. 236 ss.
- BOROWSKI J. 2015. Beetles of the Rogów region. Part II – ladybirds (Coccinellidae). International Letters of Natural Sciences, **7** (2015): 90–101.
- BOROWSKI J., BYK A., MAZUR S., MOKRZYCKI T., RUTKIEWICZ A. 2013. Waloryzacja ekosystemów leśnych Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Spalsko-Rogowskie” w oparciu o mycetobiontyczne chrząszcze grzybów nadrzewnych. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej, **35** (2): 175–196.
- BUCHHOLZ L., MELKE A. 2018. Owady chrząszcze Coleoptera. (ss. 314–377). [W:] M. D. BOĆKOWSKI, I. BARA, R. MICHALSKI (red.): Projektowany Turnicki Park Narodowy. Stan walorów przyrodniczych – 35 lat od pierwszego projektu parku narodowego na Pogórzu Karpackim. Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Nowosiółki Dydyńskie. 400 ss.
- BUCHHOLZ L., KOMOSIŃSKI K., MELKE A., SIKORA-MARZEC P. 2021. Chrząszcze (Coleoptera) Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Wiadomości Entomologiczne, Supplement, **40**: 1–273.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1973. Chrząszcze – Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 1. Katalog Fauny Polski, **23**, 2: 1–233.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1978. Chrząszcze – Coleoptera. Histeroidea i Staphylinoidea prócz Staphylinidae. Katalog Fauny Polski, **23**, 5: 1–356.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1979. Chrząszcze – Coleoptera. Kusakowate – Staphylinidae, część 1. Katalog Fauny Polski, **23**, 6: 1–310.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1985. Chrząszcze – Coleoptera. Buprestoidea, Elateroidea i Cantharoidea. Katalog Fauny Polski, **23**, 10: 1–401.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986a. Chrząszcze – Coleoptera. Cucujoidea, część 1. Katalog Fauny Polski, **23**, 12: 1–266.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986b. Chrząszcze – Coleoptera. Cucujoidea, część 2. Katalog Fauny Polski, **23**, 13: 1–278.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987. Chrząszcze – Coleoptera. Cucujoidea, część 3. Katalog Fauny Polski, **23**, 14: 1–309.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1991. Chrząszcze – Coleoptera. Stonkowate – Chrysomelidae, część 2. Katalog Fauny Polski, **23**, 17: 1–227.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1995. Chrząszcze – Coleoptera. Ryjkowce – Curculionidae, część 2. Katalog Fauny Polski, **23**, 20: 1–310.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 2000. Chrząszcze – Coleoptera. Uzupełnienia tomów 2–21. Katalog Fauny Polski, **23**, 22: 1–252.
- BYK A. 2007. Waloryzacja lasów Gór Świętokrzyskich na podstawie struktury zgrupowań chrząszczy saproksylicznych. (ss. 57–118). [W:] J. BOROWSKI, S. MAZUR (red.): Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zoindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa. 236 ss.
- DAMAŠKA A.F., ČIČOVSKÝ D., SMYČKOVÁ M., KOŠTÍŘ V., MUNCLINGER P. 2024. From Europe to Caucasus: cryptic diversity and unexpected biogeographic history of a Western Palaearctic moss-inhabiting flea beetle (Chrysomelidae: *Mniophila*). Zoological Journal of the Linnean Society, **201** (4): 1–25.
- GUTOWSKI J.M., KUBISZ D., SUĆKO K., BOROWSKI J., BYK A., KRÓLIK R., LASOŃ A., MAZUR M.A., MELKE A., MOKRZYCKI T., PLEWA R. 2022. Interesujące gatunki chrząszczy (Coleoptera) z Puszczy Piskiej. Acta Scientiarum Polonorum Silvarum Colendarum Ratio et Industria Lignaria, **21** (4): 301–321.
- GUTOWSKI J.M., SUĆKO K., LASOŃ A., BOROWSKI J., BYK A., GAZUREK T., GREŃ Cz., KOMOSIŃSKI K., KRÓLIK R., KUBISZ D., MAZUR M.A., MOKRZYCKI T., PLEWA R. 2024. Chrząszcze (Coleoptera) Puszczy Knyszyńskiej. Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary. 741 ss.
- HILSZCZAŃSKI J. 2024. Chrząszcze saproksyliczne rezerwatu Stawy Raszynskie, czyli o „reliktach lasu pierwotnego” w lesie miejskim. Leśne Prace Badawcze, **84**: 4–18.
- JAWORSKI T., GRYZ J., KRAUZE-GRYZ D., PLEWA R., BYSTROWSKI C., DOBOSZ R., HORÁK J. 2021. My home is your home: Nest boxes for birds and mammals provide habitats for diverse insect communities. Insect Conservation and Diversity, **15**: 461–469.
- JELÍNEK J., AUDISIO P. 2007. Nitidulidae. (ss. 459–491). [W:] I. LÖBL, A. SMETANA (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup. 935 ss.
- JOHNSON C. 2007. Latridiidae. (ss. 635–648). [W:] I. LÖBL, A. SMETANA (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup. 935 ss.
- KLEJDYSZ T., BUCHHOLZ L., STRAŻYŃSKI P. 2010. *Trixagus atticus* REITTER, 1921 (Coleoptera, Throscidae) – nowy w faunie Polski gatunek chrząszcza. Wiadomości Entomologiczne, **29** (4): 259–262.
- KOVÁR I. 2007. Coccinellidae. (ss. 569–631). [W:] I. LÖBL, A. SMETANA (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup. 935 ss.

- KUBISZ D., MELKE A. 1994. Rzadkie i nowe dla fauny Polski Staphylinidae (Coleoptera). Część II: Staphylininae. *Wiadomości Entomologiczne*, **13** (1): 33–40.
- KUBISZ D., IWAN D., TYKARSKI P. 2014. Tenebrionoidea: Tetratomidae, Melandryidae, Ripiphoridae, Prostomidae, Oedemeridae, Mycteridae, Pythidae, Aderidae, Scrapytiidae. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. *Natura optima dux* Foundation, Warsaw. 470 ss.
- KUBISZ D., IWAN D., TYKARSKI P. 2015. Tenebrionoidea: Mycetophagidae, Ciidae, Mordellidae, Zopheridae, Meloidae, Pyrochroidae, Salpingidae, Anthicidae. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. *Natura optima dux* Foundation, Warsaw. 744 ss.
- KUBISZ D., RUTA R., JAŁOŚZYŃSKI P., KONWERSKI S., KRÓLIK R. 2010. A faunistic review of beetle families Tetratomidae and Melandryidae (Coleoptera: Tenebrionoidea) of Poland. *Polskie Pismo Entomologiczne*, **79** (2): 107–138.
- LESEIGNEUR L. 2007. Throscidae. (ss. 87–89). [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup. 935 ss.
- LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2003–2011. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 1–7. Apollo Books, Stenstrup.
- LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2013. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 8. Brill, Leiden, Boston. 700 ss.
- MAJEWSKI T. 1997. Nowe dane o rozmieszczeniu Latridiidae (Coleoptera) w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **15** (4): 227–236.
- MARCZAK D. 2020. Chrzążce saproksyliczne głównych typów siedliskowych Puszczy Kampinoskiej – studium faunistyczno-ekologiczne. Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary. 285 ss.
- MARCZAK D. 2025. Kolejne stanowisko *Agnathus decoratus* (GERMAR, 1818) (Coleoptera: Pyrochroidae) w Polsce. *Acta Entomologica Silesiana*, **34**: 1–4.
- MARCZAK D., MASIARZ J. 2016. Materiały do poznania fauny Kampinoskiego Parku Narodowego – Zopheridae (Coleoptera: Tenebrionoidea). *Acta Entomologica Silesiana*, **24**: 1–5.
- MAZUR A., WITKOWSKI R., GÓRAL J., ROGOWSKI G. 2018. Occurrence of *Gnathotrichus materiarius* (FITCH, 1858) (Coleoptera, Curculionidae, Scolytinae) in South-Western Poland. *Folia Forestalia Polonica, Series A – Forestry*, **60** (3): 154–160.
- MUONA J. 2007. Eucnemidae. (ss. 81–87). [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2007. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup. 935 ss.
- MUONA J. 2023. The Palaearctic species of the genus *Dirrhagofarsus* FLEUTIAUX, 1935 (Coleoptera, Eucnemidae, Melasinae, Dirrhagini). *Entomologische Blätter und Coleoptera*, **118**: 97–114.
- NEDVĚD O. 2020. Ladybird beetles (Coccinellidae) of Central Europe. *Akademia, Praha*. 303 ss.
- NIKITSKY N.B. 2008. Tetratomidae. (ss. 62–64). [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2008. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup. 670 ss.
- NIKITSKY N.B., POLLOCK D.A. 2008. Melandryidae. (ss. 64–73). [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2008. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup. 670 ss.
- PAPIS M., MOKRZYCKI T. 2015. Saproxylic beetles (Coleoptera) of the strictly protected area Bukowa Góra in the Roztoczański National Park. *Leśne Prace Badawcze*, **76** (3): 229–239.
- PLEWA R., MIŁKOWSKI M. 2018. Wymiecinkowate (Coleoptera: Latridiidae) Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia. *Wiadomości Entomologiczne*, **37** (3): 139–158.
- PLEWA R., HILSZCZAŃSKI J., JAWORSKI T., SIERPIŃSKI A. 2014. Nowe i rzadko spotykane chrząszcze (Coleoptera) saproksyliczne wschodniej Polski. *Wiadomości Entomologiczne*, **33** (2): 85–96.
- PLEWA R., BOROWSKI Z. 2016. Nowe stanowiska interesujących gatunków chrząszczy saproksylicznych (Coleoptera) w wybranych leśnych kompleksach promocyjnych w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **35** (1): 5–13.
- PLEWA R., DZIUK A., RUTKIEWICZ A., JAWORSKI T. 2024. Wymiecinkowate (Coleoptera: Latridiidae) Puszczy Noteckiej. *Acta Entomologica Silesiana*, **32**: 1–11.
- POLLOCK D.A., YOUNG D.K. 2008. Pyrochroidae. (ss. 414–417). [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2008. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup. 670 ss.
- RAFALSKI J. 1960. Kosarze Opiliones. *Katalog Fauny Polski*, **32**, 2: 1–29.
- RÝZNAR V., VÁVRA 2023. *Agnathus decoratus* (Coleoptera: Pyrochroidae: Agnathinae) in Poland. *Annals of the Upper Silesian Museum in Bytom. Entomology*, **32**: 1–5.
- SMRECZYŃSKI S. 1972. Klucze do oznaczania owadów Polski. Część XIX, Chrzążce – Coleoptera, Zeszyt 98d, Ryjkowce – Curculionidae, Podrodzina Curculioninae, Plemiona Dryophthorini, Cossonini, Bagoiini, Tanyosphyrini, Notarini, Semicronychini, Ellescini, Acalyptini, Tychiini, Anthonomini, Curculionini, Pissodini, Magdalini, Trachodini, Rhynchophorini, Cryptorhynchini. PWN, Warszawa. 195 ss.
- SZUJECKI A. 1965. O występowaniu w Polsce i wschodniej Europie niektórych gatunków z podrodziny Paederinae (Coleoptera, Staphylinidae). *Fragmenta Faunistica*, **9** (20): 375–386.
- ŚLIPIŃSKI S.A., SCHUH R. 2008. Zopheridae. (ss. 78–87). [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.) 2008. *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup. 670 ss.
- TASZAKOWSKI A., KASZYCA-TASZAKOWSKA N., SZCZEPAŃSKI W., KARPIŃSKI L. 2020. New data on little-known beetle families and a summary of the project: Coleoptera of the Eastern Beskid Mts (Western Carpathians, Poland). *Journal of the Entomological Research Society*, **22** (1): 13–40.
- WITKOWSKI R., GÓRAL J., NOWIK K., ROGOWSKI G., SKAŁECKA K., MAZUR A. 2016. *Gnathotrichus materiarius* (FITCH, 1858) (Coleoptera: Curculionidae, Scolytinae) – new species of beetle in the Polish fauna. *Acta Scientiarum Polonorum Silvarum Colendarum Ratio et Industria Lignaria*, **15** (1): 43–47.

Wpłynęło: 7.04.2026

Zaakceptowano: 18.06.2026